

Дослідження проблеми взаємозв'язку самооцінки та соціального статусу особистості представлені в роботах І.С. Кона, Е. Шпрангера, Р. Бернса, Л.І. Божович, Л.С. Славіної, А.Є. Лічко, Я.Л. Коломінського.

З метою реалізації завдань дослідження використано такі методи: теоретичні (аналіз та узагальнення наукових джерел) та емпіричні – методика діагностики самооцінки Дембо-Рубинштейн в модифікації Прихожан; методика діагностики міжособистісних відносин і міжгрупових стосунків Дж. Морено.

Дослідження проводилось на базі Малинської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 3 міста Малина. Вибірку становили учні 9 класу у складі 64 особи.

В основу дослідження покладено припущення про те, що існує взаємозв'язок між самооцінкою та соціометричним статусом підлітків: особи з низьким соціометричним статусом мають низьку самооцінку, особи з високим соціометричним статусом, відповідно, мають високу самооцінку. Тобто самооцінка в підлітковому віці об'єктивується у соціометричному статусі.

Отже, за результатами дослідження можна зробити такі висновки:

- у переважній більшості досліджуваних рівень домагань відповідає рівню самооцінки; при цьому у більшій половині вибіркової сукупності (42 з 64) рівень домагань є високим;
- існує взаємозв'язок між самооцінкою та соціометричним статусом «соціометрична зірка» у сфері навчання та між самооцінкою та соціометричним статусом «ізолюваний» у сферах навчання та дозвілля;
- самооцінка не є головним фактором у процесі формування соціометричного статусу;
- з огляду на результати дослідження ми бачимо, що гіпотеза дослідження частково підтверджена;
- у підлітковому віці особи з низькою самооцінкою радше за все будуть мати низький соціометричний статус, особи з високою самооцінкою радше за все будуть мати високий соціометричний статус.

Література

1. Куницына В. Н. Межличностное общение / В.Н. Куницына, Н.В. Казаринова, В.М. Погольша. – СПб. : Питер, 2001. – 544 с.
2. Психология подростка / Под ред. А. А. Реана. – М. : СПб., 2003.
3. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис / Пер. с англ. – М. : Флинта, 2006. – 342 с.
4. Битянова М. Школьный класс как малая группа // Школьный психолог. – 2000. – № 32.

ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ІЗ РІЗНИМ РІВНЕМ МАКІАВЕЛЛІЗМУ

Сидорук Ольга Миколаївна
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир.
Науковий керівник – канд. психол. наук,
доц. Гавриловська Ксенія Петрівна

Проблема маніпуляції є досить поширеною темою в психології. Особистісний аспект прояву маніпуляції – макіавеллізм – визначається як схильність людини маніпулювати іншими людьми в міжособистісних стосунках.

Мета проведення даного дослідження – дослідити особливості взаємозв'язку особистісних якостей майбутніх психологів з рівнем вираженості макіавеллізму.

У психології поняття макіавеллізму трактується як модель поведінки, що включає маніпуляцію іншими за допомогою підступності, хитрості і обману, центральним мотивом яких є посилення влади і контролю [1, 82].

Одним із суперечливих моментів у вивченні макіавеллізму є його зв'язок із маніпуляцією.

Маніпуляція, як відомо, – це психологічний вплив на людину чи групу людей з метою спонукання до дій, котрі суперечать її чи їх власним інтересам.

Сучасні дослідники в галузі психології вважають, що макіавеллізм — це вроджена модель поведінки.

У зарубіжній психологічній науці серед тих, хто стояв біля витоків вивчення феномена макіавеллізму можна назвати американського психолога Р. Крісті та його ученицю Ф. Гейс, П.И.Мадрак, С.Н.Рей і М.Д.Гапта, Л.Г.Рейберн та Дж. М Рейберн, Д. Маклвейн [2; 3].

У вітчизняній психології дослідженням макіавеллізму займалися – В. В. Знакова, С.В. Биков, Д.Б. Катунін, М.С. Єгорова [4; 5].

У психологічній літературі достатньо широко подані результати досліджень, які виявляють зв'язок макіавеллізму з різними психічними властивостями особистості, такими як етичні настанови, локус контролю, агресивність, спрямованість у спілкуванні та комунікативні навички, із соціально психологічними феноменами.

Р.Крісті і Ф.Гейс в першій психологічній роботі, присвяченій проблемі макіавеллізму, припустили, що однією з ключових характеристик макіавеллізму є схильність до нехтування конвенційної моралі [2].

Подальші дослідження дозволили підтвердити й уточнити це припущення. Робота велася в кількох напрямках, для кожного з яких характерна установка на пошук зв'язку між макіавеллізмом і соціально несхвальною поведінкою і рисами особистості.

Протягом останніх десятиліть з'явилась значна кількість вітчизняних досліджень, присвячених вивченню особистісних якостей психологів.

Особисті якості це – стабільні внутрішні особливості людини, які оцінюються позитивно. Це позитивні риси характеру, знання, вміння і навички.

Багато дослідників сходяться в своїх думках що найважливішою особливістю успішного майбутнього психолога, незалежно від обраної спеціалізації, є інтерес і повага до Людини.

Загальне ставлення до життя і діяльності проявляється в таких значущих для психолога особистісних якостях, як відповідальність, організованість, оптимізм, відкритість, допитливість, спостережливість, самостійність суджень, креативність, гнучкість поведінки, здатність до рефлексії своїх переживань і професійної діяльності.

Особистісні якості складають важливий фундамент професійної успішності психолога.

Загалом, більшість вчених наголошують на наявності у психолога таких якостей, як доброзичливість, толерантність, емпатичність, уважність, високий розвиток інтелекту, гнучкість мислення та впевненість в собі [6].

З короткого огляду досліджень, присвячених аналізу структури зв'язків макіавеллізму, слідує, що макіавеллізм досить однозначно пов'язаний з деякими найбільш загальними рисами особистості (доброзичливістю і свідомістю), з локусом контролю, морально-етичними уявленнями, а також при деяких умовах (на специфічних вибірках або при певному поєднанні психологічних характеристик) з великим числом приватних особистісних властивостей [7].

Даний феномен підтверджує проведене нами дослідження, що показує наступні результати: низький рівень макіавеллізму у майбутніх психологів корелює з вираженими особистісними якостями (такими як емпатичність, тривожність, фрустрованість, низький рівень комікативності, толерантність), високий рівень макіавеллізму з незначним вираженням особистісних якостей.

Література

1. Калуцкая И.Н., Поддьяков А.Н. Представления о макиавеллизме: разнообразие подходов и оценок // Культурно-историческая психология. 2007. № 4. С. 78-91.
2. Geis, Florence L. and Moon Tae H. Machiavellianism and deception. Journal of Personality and Social Psychology, 1981 (Oct.), Vol.41 (4), 766-775.
3. Mudrack P.E. Machiavellianism and Locus of Control: A Meta-Analytic Review // Journal of Social Psychology, 1990, Vol. 130, Issue 1, 125–126.
4. Знаков В.В. Макиавеллизм: психологическое свойство личности и методика его исследования // Психологический журнал. – 2000. –Т. 21,№5. – С.16-22.
5. Егорова М.С. Макиавеллизм в структуре личностных свойств. Вестник Пермского государственного педагогического университета. Серия 10, Дифференциальная психология, 2009, №1/2, С. 65–80.
6. Бачманова Н. В., Стафурина Н. А. К вопросу о профессиональных способностях психолога // Современные психолого-педагогические проблемы высшей школы. - Л.: Изд-во ЛГУ, 1985. Вып. 5. - С. 72-77.
7. Макаренко О.В. Личностные особенности студентов-психологов, склонных к манипулированию другими / О. В. Макаренко, С. А. Богомаз // Вестник ТГУ. – серия «Психология». – 2005. – № 286. – С. 106–109.

ОСОБЛИВОСТІ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ У ПОДОЛАННІ СТРЕСУ ПІДЛІТКАМИ

Сушко Сергій Михайлович
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир.
Науковий керівник – канд. психол. наук,
доц. Коломієць Тетяна Володимирівна

Розгляд проблеми гендерних особливостей копінг-стратегій в психології науковці почали розглядати відносно нещодавно. Копінг включає всі види взаємодії суб'єкта з ситуацією, спробою оволодіти або пом'якшити, звикнути або відхилитися від вимог проблемної ситуації. Даною проблематикою займалися такі науковці та автори як Р. Лазарус та С. Фолкман, С. Нартова-Бочавер. Питання стресостійкості розглядали такі вчені як: Б. Вардянан, В. Бодров, П. Зільберман. Проте, серед достатньо широкого спектру досліджень маловивченим залишається питання гендерних особливостей копінг-стратегій у подоланні стресу підлітками.

У психологічній літературі вперше термін «копінг» використав у 1962 році Л. Мерфі, який досліджував способи подолання дітьми потреб, які детермінуються кризами розвитку. Він зазначав, як діти під час подолання своїх потреб прикладали активні зусилля, які були спрямовані на оволодіння важкою ситуацією або проблеми [5]. Термін «копінг» розуміється як прагнення індивіда вирішити певну проблему. Л. Мерфі дає визначення терміну «копінг», що це спроба створити нову ситуацію, будь вона загрозливою, небезпечною, або радісною і сприятливою, яка ставить в незручне становище. Цей термін розуміється як прагнення індивіда вирішити певну проблему. З одного боку це вроджена манера поведінки (рефлекс, інстинкт), а з іншого – придбана, диференційована форма поведінки (володіння собою, стриманість, схильність до чого-небудь) [5].

Ще одним із визначень є те, що даний термін розуміють як здатність людини справитися зі стресовою ситуацією, оволодіти нею [1]. Термін запроваджено американським психологом Р. Лазарусом. Залежно від активності суб'єкта в стресовій ситуації виокремлюють: